

למשוך לפי שפעמים הסוס שאחר הקרון דוחף את הקרון ומנהיגו צנופו: **לְבֹדְקִים**. חמור של לוד והוא גדול ועריך משאר חמורים ודומה לגמל: **אָף עַל פִּי שֹׂאבֵיהֶן חֲמֹרֵי זֶה עִם זֶה**. שאזיו של זה חמור ואזיו של זה חמור וקא משמע לן דלא אמרינן אחי נד סוס ומשחמש צלד חמור ונד חמור משחמש צלד סוס דכיון דאמוסיהן שוות אין חוששין לזרע האב וכו'. ולעיל במשנה ב' מפרש דלמ"ד חוששין לכל מיני פירות מותרים. ודברי הר"צ בדברי הרמב"ם. וזרין לומר דודאי למ"ד חוששין כולן מין אחד שסובר כיון שבשניהם יש שני דדין חשובין כמין אחד. כי מה שיש בזה יש כמו כן בזה. אבל רבי יהודה שסובר דפרדות שאמוסיהן בלתי שוות אסורים והוי אמינא דכמו שחושש לזרע האם כמו כן חושש לזרע האב וכי נמי יש שני דדין בכל אחד הואיל וכשאין אמוסיהן שוות

לְצַדְדֵי הַקְרוֹן וְלֹא לְאַחַר הַקְרוֹן, וְלֹא אֶת הַלְבֹדְקִים לְגַמְלִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּל הַנּוֹלָדִים מִן הַסּוֹס, אָף עַל פִּי שֹׂאבֵיהֶן חֲמֹר, מִתְרִין זֶה עִם זֶה. וְכֵן הַנּוֹלָדִים מִן הַחֲמֹר, אָף עַל פִּי שֹׂאבֵיהֶם סוֹס, מִתְרִין זֶה עִם זֶה. אֲבָל הַנּוֹלָדִים מִן

פירושים: ד אף על פי שאביהן חמור. כתב הר"צ וקמ"ל דלא אמרינן אחי נד סוס ומשחמש צלד חמור וכו' דכיון דאמוסיהן שוות אין חוששין לזרע האב וכו'. ולעיל במשנה ב' מפרש דלמ"ד חוששין לכל מיני פירות מותרים. ודברי הר"צ בדברי הרמב"ם. וזרין לומר דודאי למ"ד חוששין כולן מין אחד שסובר כיון שבשניהם יש שני דדין חשובין כמין אחד. כי מה שיש בזה יש כמו כן בזה. אבל רבי יהודה שסובר דפרדות שאמוסיהן בלתי שוות אסורים והוי אמינא דכמו שחושש לזרע האם כמו כן חושש לזרע האב וכי נמי יש שני דדין בכל אחד הואיל וכשאין אמוסיהן שוות

ציונים
ר יהודה אומר. הלן עט. מיי' סס ה"ו. סמג סס. טור ושו"ע סס סעיף ט:
שינויי נוסחאות
ד צדדי כיושמו בצדדי ונד"ם בצדדי. הלובדקים גר"ג הלובדקים ונכד"י הלובדקים וכו"ה גר"ג וכן נד"ם וכל ונד"ג אבל וכל"ם שחשבה הג"י סס מן וכל והמדפיסים שאתרו שאלו שאין לגי' אבל מקום הגיהו וכן.

תוספות אנשי שם

בהמות כלאים ע"כ: ד ברי"ב דיה' לובדקים. חמור ש' לוד. וכו"ה ג"כ צפי רפ"ה דשנת וכו"ה צפי הרמב"ם כאן והוא חמור דבגמי שנת אימא לובדקים אריה מתחל לובא ופיס"י חמור הבא ממדינת לוד וכו"ה צירוף כלן ושנת והבוא בחס"ס ש' דוחק לומר שטעות נפל צרי"ב צ"ב מקומות וגם צפי הר"מ וצ"ל לוב (לה"מ): תרי"ט דיה' אפי"ב כו' ובמ"ג מותרין כו'. והא דקאמר ר"י אבל הנולדים כו' ולא חוששין רבותא עפי' הנולדים מן הסוס אפי"ב שאזיו הא' חמור ואזיו הא' סוס אפי"ה אסורין דמספקא ליה ושאל חוששין י"ל דאי אמר הכי ה"א דודאי חוששין לזרע האב לכן אמר הנולדים מן הסוס ומן החמור ואזיונן להפוך דאסורין וע"ז ש"מ ספוקי מספקא ליה (ראש יוסף):

אוסר הוי אמינא דכי אמוסיהן שוות ואביהם שוים נחוש לכל נד ונד שיחמש צלד אחר שאינו מינו. קמ"ל דסברת רבי יהודה דאין חוששין כלל לזרע האב וכמאן דלימיה הלכך הנולדים מן הסוסים אזלינן בתר אמוסיהן ששוות ואף ע"פ שאזיונן של שניהן מין אחר אין חוששין לזרע אביהם כלל. אבל קשה דאי צבירה ליה לרי' יהודה דאין חוששין לזרע האב. א"כ רבותא הוה ליה לאשמעינן במתניתין דהנולדים מן הסוס אפי"ב שאזיו חמור דזרע החמור אציו של האחד אין חוששין לו. והר"צ דייק ומפרש שאזיונן צבאי שניהן. וכן הם דברי הרמב"ם לפי שכל אחד מהן יש בו חלק כו' וצגמ' פרק אלוה ואלו חנו דף ע"ע צעו לפרושי הא' דאע"פ שאזיונן חמור היינו דלצובה דחד סוס ולצובה דחד חמור וקאמר רבי יהודה דמרכיבין סוס גמור על פרד בן סוסא ומאי שאזיונן חמור אציו של פרד קאמר ומסיק דלצובה דהאי חמור ולצובה דהאי חמור צבוי קאמר דוקא רבי יהודה דשי' משום דמספקא ליה אי חוששין לזרע האב. וממ"נ מותרין דאי חוששין הרי יש צבניהן שני דדין ומין אחד הם. ואי אין חוששין כ"ש דשרי. ופריך צריכא למימרא ומשני דמהו דמינא אחי נד כו' קמ"ל דהא לא אמרינן. שאין כלן נד סוס מיוחד ונד חמור מיוחד הלכך אין מוכיחין כאן דדיים. דהא מבלבל זרעיה ומינא צבאי נפשיה הוא דמקרי והוי מין צבאי עלמנו מעין סוס וחמור. וכתבו התוס' ולא דמי לחציו עבד וחציו בן חורין דאסור

אוסר הוי אמינא דכי אמוסיהן שוות ואביהם שוים נחוש לכל נד ונד שיחמש צלד אחר שאינו מינו. קמ"ל דסברת רבי יהודה דאין חוששין כלל לזרע האב וכמאן דלימיה הלכך הנולדים מן הסוסים אזלינן בתר אמוסיהן ששוות ואף ע"פ שאזיונן של שניהן מין אחר אין חוששין לזרע אביהם כלל. אבל קשה דאי צבירה ליה לרי' יהודה דאין חוששין לזרע האב. א"כ רבותא הוה ליה לאשמעינן במתניתין דהנולדים מן הסוס אפי"ב שאזיו חמור דזרע החמור אציו של האחד אין חוששין לו. והר"צ דייק ומפרש שאזיונן צבאי שניהן. וכן הם דברי הרמב"ם לפי שכל אחד מהן יש בו חלק כו' וצגמ' פרק אלוה ואלו חנו דף ע"ע צעו לפרושי הא' דאע"פ שאזיונן חמור היינו דלצובה דחד סוס ולצובה דחד חמור וקאמר רבי יהודה דמרכיבין סוס גמור על פרד בן סוסא ומאי שאזיונן חמור אציו של פרד קאמר ומסיק דלצובה דהאי חמור ולצובה דהאי חמור צבוי קאמר דוקא רבי יהודה דשי' משום דמספקא ליה אי חוששין לזרע האב. וממ"נ מותרין דאי חוששין הרי יש צבניהן שני דדין ומין אחד הם. ואי אין חוששין כ"ש דשרי. ופריך צריכא למימרא ומשני דמהו דמינא אחי נד כו' קמ"ל דהא לא אמרינן. שאין כלן נד סוס מיוחד ונד חמור מיוחד הלכך אין מוכיחין כאן דדיים. דהא מבלבל זרעיה ומינא צבאי נפשיה הוא דמקרי והוי מין צבאי עלמנו מעין סוס וחמור. וכתבו התוס' ולא דמי לחציו עבד וחציו בן חורין דאסור

פירוש המשניות להרמב"ם

אמרתיהם ממיני הסוסים הם מין אחד ומותר להרכיב קצתם על קצתם וכן כשיהיו אמותיהם ממין החמור הוא כמו כן מין אחד אבל הוא אוסר להחביר בין פרד שאמו מזרע החמורים ובין פרד שאמו מזרע הסוסים שיהיו אז שני מינין בלא ספק מפני שלזרע האם חושש רבי יהודה והוה שאמר אבל הנולדים מן הסוס עם הנולדים מן החמור אסורין זה עם זה והחולק עם רבי יהודה אומר שכל מיני הפרדים אחד מאחר שחוששין לזרע האב כמו כן וא' שתהיה אמו של זה הפרד ממין החמורים ושל זה ממין הסוסים מין אחד הוא ומותר לדעתו

ד קרון. כבר פירשנו שהוא מין ממיני העגלות וימשכו אותה בכקר אסור לקשור סוס לצד מצדי הקרון כדי שלא יחביר בין הסוס והבקר בקשר אחד: **ולובדקים**. הוא חמור הנמצא בארץ לודים ידמה לגמל ודעת רבי יהודה הוא מה שאפרש לך שהוא אומר כשתהיה הנקבה ממיני הסוסים והזכר חמור יהיה הפרד הנולד מהן מין אחד ומותר להחביר בין הפרדים ההם ולא נאמר שנחלק חלק מן הסוס עם חלק החמור לפי שכל אחד מהם יש בו חלק מן החמור וחלק מן הסוס העיקר אצל רבי יהודה אין חוששין לזרע האב ואלו הפרדים אחרי אשר

מלאכת שלמה

חמור של מדין ל' גנאי וכאן ר"ל חמור גדול אב החמורים מרגום ירושלמי ועיירים עשרה ולובדקין עשרה: **אבל הנולדים כו'**. בחולין שם א' דחננא פליג עליה דאפי' הכא בכפיא כולן מותרים שבשניהם יש שני דדיים והאי צר סוס וחמורה והאי צר חמור

נשא עלולתו של זה וזה נשא עלולתו של זה וכן אמר שנושאין המזל של צינחיס ע"כ: **ולא את הלובדקים**. ירוש' אית תנאי תנו יבידקום מ"ד לובדקם ע"ש לוציס וכוסים דהיינו מנרים ומ"ד יבידקום אבהנטס מרגום ירוש' כהן מדין אונס דמדין ופי' בערוך

י כ י תפארת ישראל י כ י

נד סוס ומשחמש צלד חמור. דאין חוששין לזרע אב. דאף דלמ"ד חוששין אף לזרע אב. אפי"ה כל פירות שאזיוניהן שוות. וגם אמוסיהן שוות מותרות זכ"ו מדש' ב' דדיים שוין ככ"א. ועכ"פ צב' אציו ואמו סוס. וא' אציו חמור ואמו סוס אסור. מדאין ככ"א ב' דדיים. והלכה כר"י:

בחבל ומנהיגם לזוקה נכמכ"ם פ"ע מכלאים ה"ו וכן מוכח נמי מסוף משנה ה' ודו"ק: כו שקשורים צו בקר. מפני שהסוס דוחף לפעמים העגלה: כו חמור לוד הוא עריך וחזק וזוקף גם הוא לעגלה. וגמלים לרבותא נקט. אע"ג דגמלים חזקים טפי מלובדקים אפי"ה חיישין שפייע וכ"ש לטוס ופקר: כז ולא אמרי' דאמי

משנה ראשונה

הסוס כו'. דסבירא ליה אין חוששין לזרע אב. ולכאורה משמע דממני פ"ק דבבבורות טהורה שילדה מין טמא מותר בצליה ולא חיישי' שאל אציו טמא משום דאין חוששין לזרע האב וכר"י. אבל אינה ראייה דהתם משום דק"ל אין טהורה מתעברת מטמא לעולם ולא טמאה מטהור כדאמר התם בגמ'. ויש לדקדק דהן מילתא דר"י ה"ל לשנואה לעיל האה דאמרינן כלאי בהמה אסורים זה בזה והיינו הנולד מכלאים ולא פירש ח"ק איוו הוי כלאי בהמה והתם שייך מילתיה דר"י הנולדים מן הסוס וכו' ואמאי נטר עד הכא. ונראה משום דתנא דלעיל לענין הכרעה

בשלישית חשיב נמי כיושב בקרון שחייב ולהכי נקט שלישית משום דאיהו מפרש הקרון אינה העגלה שהעגלה עשויה למשא וקרון היא עגלה אחרת הקשורה לעגלה ובקרון יושבין האנשים וכן משמע בר"פ כ"ד הרגל דמי עגלה המושכת בקרון. והשתא הקרון היא עגלה שניה ועלה תני שאם יש עוד שלישית גם היא אסורה: ד **ולא את הלובדקים לגמלים**. פי' כשגמלים מושכין בקרון אין קוששין לובדקים צלדי הקרון או אחרייו וקמ"ל דלובדקים אינו מין גמל. אבל צלד קרון ליכא איסורא לקוששין כיון שאין עושין מלאכה כדפי' לעיל: כ"ה הנולדים מן